Enkele dagen in Oostende met de Freinetbeweging

Onze buitenlandse gaste schreef een vrije tekst over de activiteit 'Freinet in de Lente'

April 2025. In mijn leven als jonggepensioneerde en door de contacten die ik heb gelegd in de RIDEF's kan ik pedagogische tripjes maken om de Freinetbewegingen in mijn buurlanden te ontdekken. In januari was ik in Madrid, op uitnodiging van mijn vriendin Isabel, en hier ben ik in België, op uitnodiging van mijn vriendin Katrien.

Voordat ik vrienden in België had, dacht ik naïef dat dit tweetalige (of meertalige) land bevolkt werd door tweetalige inwoners. Ik bedoel, wij horen over Walen en Vlamingen, dus we gaan ervan uit dat iedereen in het land vloeiend Frans en Nederlands spreekt. Ik wist dat er twee Freinetbewegingen waren, maar ik begreep niet echt waarom of hoe. Het kostte me veel tijd om te begrijpen hoe een land met "twee talen" werkt. Dus toen Katrien voorstelde om voorafgaand aan het Freinetsalon van de franstalige freinetbeweging (Education Populaire), ook deel te nemen aan een bijeenkomst "Freinet in de lente" van de Nederlandstalige freinetbeweging was ik enthousiast!

De vorm van de bijeenkomst was nieuw: voor deze freinetbeweging was het de eerste keer op die manier. Een kort verblijf op het platteland, tijdens de schoolvakantie, voor leden en zonder "productief" doel. Elkaar zien, samenleven, onze gedachten en zorgen van het moment delen, over onderwerpen die kort voordien of op het moment zelf beslist worden, volgens de behoeften van de deelnemers. Een flexibele organisatie, halverwege tussen een werkweekend en een vakantie, zowel ontspannen als serieus. Ik vond deze mix geweldig, typerend voor onze Freinet 'familie'.

In mijn familie

Ja, ik voelde me thuis in "mijn familie". Omdat we dezelfde zorg delen voor kinderen, jongeren en hun gezinnen. Omdat we dezelfde opvatting hebben over leren, geworteld in het echte leven en de echte wereld. Omdat we hetzelfde idee delen dat kinderen zowel vrijheid als een kader nodig hebben om te leren en zich te ontwikkelen.

Op bezoek bij anderen

En toch was ik tegelijkertijd op bezoek bij 'anderen'. Omdat ik de hele tijd Nederlands hoorde praten: een echt taalbad, met weinig aanknopingspunten voor mij om me te oriënteren. Bedankt, vrienden en vriendinnen, voor jullie voortdurende inspanningen om naar het Frans te vertalen, tijdens formele gesprekken en directe dialogen met mij... En voor alle keren dat jullie onder elkaar in het Nederlands kletsten, grappen maakten en lachten, had ik het plezier om deze onbekende geluiden te horen en jullie non-verbale gedrag te ontcijferen! Het was een zeldzame situatie van anderstaligheid voor mij, aangezien ik Engels, Spaans en zelfs een beetje Italiaans versta en ik me dus vaak kan beredderen.

Ik was ook duidelijk 'bij anderen' toen jullie uitleg gaven over jullie twee freinetbewegingen, jullie ministeries van onderwijs, jullie Freinetscholen en jullie freinetopleiding. Ik legde jullie uit hoe we in Frankrijk onszelf vormen in de Freinetpedagogie, alleen tijdens de schoolvakanties en bijna uitsluitend in de freinetbeweging zelf. Jullie waren ook erg geïnteresseerd.

Aan het werk

Daarnaast was ik zowel aan het werk als op vakantie.
Dat heb je dan als gepensioneerde!
Ik was aan het werk, hoewel ik nu afstand neem van de praktijk in de klas. Maar mijn favoriete onderwerp - co-educatie: de relatie tussen ouders en school - kwam meer dan eens ter sprake tijdens die drie dagen. Het was natuurlijk aanwezig toen ik mijn onderzoek presenteerde. We bespraken moeilijke situaties met bepaalde ouders die “te aanwezig” of “niet aanwezig genoeg” zijn in jullie scholen, die werken volgens een model van samen school maken. Dat is heel anders dan wat we in Frankrijk kennen in openbare scholen. Maar het was ook aanwezig in jullie gevoelige en ontroerende getuigenissen.
Jij, A., die ons deelgenoot maakte van je ervaring met thuisonderwijs en je moeilijkheden om zowel moeder als leerkracht te zijn.
Jij, M., die sprak over je functie als coordinator van een school en je inspanningen om je oudere leerlingen zich “thuis” te laten voelen op hun school.
Jij, C., die sprak over het harde werken met jongeren in grote moeilijkheden en de fijne samenwerking met je collega's van de ateliers. Overal is er sprake van de paradox tussen ‘doorlaatbaarheid’ (elkaar leren kennen, elkaar herkennen, samenwerken) en ‘begrenzing’ (onze ruimtes en onze missies afbakenen, onze respectieve expertisegebieden optimaal benutten zonder ze door elkaar te halen).

Overal is er behoefte aan samenhang om kinderen en jongeren zo goed mogelijk te ondersteunen; en tegelijkertijd aan acceptatie van diversiteit, want een wereld van pensée unique/eenheidsdenken is niet de wereld die we willen. Het is altijd een kwestie van waar je de cursor plaatst: wat kan veranderen en wat is niet-onderhandelbaar, wat verandert ons in de confrontatie met het anders-zijn, welke grenzen stellen we, om de waarden die we verdedigen niet in het gedrang te brengen?

Op vakantie

Ik was dus aan het werk, maar ik was ook op vakantie, want we werden magnifiek ontvangen op een plek van gemeenschapsleven, waarvan we de geschiedenis en de werking ontdekten.
Omdat we dicht bij de zee waren, waar ik het genoegen had om een wandeling in de zeewind te maken. Omdat we een gesprekswandeling deden en een ijskar tegenkwamen!
Omdat ik het recept voor Asperges op Vlaamse Wijze ontdekte, waar ik dol op was, en ik weet nog hoe jullie ogen glinsterden van jeugdherinneringen. Ik ga het recept binnenkort uitproberen voor de verjaardag van mijn man!

Voor “thuis in mijn familie”, voor “op bezoek bij anderen ”,
voor “werk” en voor “vakantie”... BEDANKT!

Tekst: Catherine Hurtig-Delattre, ICEM – Pedagogie Freinet, Lyon, Frankrijk
Beeld: Katrien Nijs